

Tervetuloa *Omaishoito koskettaa jokaista* -podcastin pariin! Onpa hienoa, että olet löytänyt tänne kuulolle! Tässä podcastissa keskustelemme omaishoitajia koskettavista asioista yhdessä päättäjien ja asiantuntijoiden kanssa. Minä olen **Terhi Hyvärinen**, viestinnän asiantuntija Omaishoitajaliitosta. Ennen tulevia eduskuntavaaleja olemme haastatelleet kahdeksan eduskuntapuolueen edustajat ja kysyneet heiltä, mitkä ovat puolueen tavoitteet omaishoidon kehittämiseksi ensi vaalikaudella tänään kuulemme vielä kahden puolueen Kansallisen Kokoomuksen ja Suomen Sosiaalidemokraattisen puolueen haastattelut omaishoidon kehittämisestä. Kanssani haastatteluja kuuntelemassa on jälleen Omaishoitajaliiton asiantuntija **Matti Mäkelä**, tervetuloa Matti.

Kiitos.

Ennakkoäänestys alkaa keskiviikkona, joko Matti sinulla alkaa vaalijännitys iskeä?

No joo tokihan tässä kuume pikkuhiljaa alkaa nousta, ja juuri se on kiinnostavaa, että millaiset asiat lyövät tällä kertaa läpi ja millä tavoin sitä vaalitaistoakin käydään. Ja tietty sitten se, että ketkä pärjäävät ja millä asioilla. Ja kyllä toi äänestysaktiivisuus kiinnostaa ja tietenkin sitten se, että mitä omaishoidosta puhutaan nyt ja että varsinkin sitten vaalien jälkeen.

Tänään kuulemme ensin kokoomuksen edustajan haastattelun, lähdetään kuuntelemaan.

Tervetuloa *Omaishoito koskettaa jokaista* -podcastiin kokoomuksen kansanedustaja Sari Sarkomaa.

Kiitos ja mukavaa päivää.

Miten omaishoito on koskettanut sinua?

Omaishoito koskettaa omaa arkea joka päivä. Oma äitini on sairastunut muistisairauteen ja sairaus on edennyt ja isäni toimii nyt äidin omaishoitajana. Kyllä se arki on totaalisesti muuttunut ja oman siskon kanssa autetaan sitten isää siinä tehtävässä, että vanhemmat voisi elää mahdollisimman normaalia elämää. Ja toimin myös sitten Muistiliiton varapuheenjohtajana. Saan päivittäin muistisairaana omaisilta viestiä ja pyrin ratkaisemaan omassa työssä sitten niitä asioita, ettei kukaan jäisi yksin. Kaikilla ei ole lapsia eikä läheisiä, jotka auttaa siinä työssä ja sen takia tarvitaan yhteiskunnan palveluita.

Miten kokoomus näkee omaishoidon merkityksen yhteiskunnassamme?

No omaishoidon merkitys on vuosi vuodelta tärkeämpi. Omaishoitajat tekee ihan korvaamatonta työtä, jota kukaan muu ei voisi tehdä, kun pidetään huolta läheisestä. Se on todella arvokasta ja työtä pitää tehdä, että ymmärrettäisiin että koko yhteiskuntaa pitää kehittää sillä tavalla, että omaishoitajat voivat tehdä sitä työtä. Ja samaan aikaan kun esimerkiksi se puoliso huolehtii omasta puolisostaan, että voisi olla puoliso, että tulisi sitä apua ja tukea, jotta elämä voisi jatkua. Ja itse sanon aina, että sitä omannäköistä elämää, että omaishoitajat voisivat tehdä sitä työtä. Ja se mistä itse aina puhun eduskunnassakin, että pitää nähdä, että omaishoitajat on hyvin eri ikäisiä ja hyvin erilaisessa elämäntilanteissa. Että tää moninaisuus täytyy ymmärtää ja siinä myöskin palveluiden ja yhteiskunnan tuen pitää olla hyvin moninaista.

Yksi asia on työssäkäyvät omaishoitajat, jotka tarvitsee ehkä tilapäistä tai ovat tilapäisesti omaishoitajia. Miten puolueenne muuttaisi työsopimuslakia työssäkäyviä omaishoitajia paremmin tukevaksi?

Katsoin tilastot ja joka kolmas, mutta tuntuu ainakin itse että jotakuinkin jokainen tuttava tavalla tai toisella auttaa ja on tärkeää, että ne työelämän joustot joita jo nyt on, työaikapankit, monet muut, niin työpaikalla muutettaisiin asennetta ja käytäntöjä ja katsottaisiin, miten työelämä voi joustaa. Mutta me tarvitaan myöskin lainsäädäntömuutoksia. Tarvitaan tilapäinen tuettu vapaa, että nythän on mahdollista pitää vapaata, mutta siihen ei saa tukea. Monella ei ole mahdollista taloudellisesti ja moni joutuu jopa jäämään sairauslomalle tai pois töistä. Ja kannatan sitä vahvasti että löytäisimme ratkaisun esimerkiksi

sairauspäivärahan tyyppisesti, että saataisiin siihen tilapäiseen hoivan vapaaseen myöskin tuki. Se olisi reilua, että ihmiset pystyvät yhdistämään todellakin sen työn ja hoivan. Ja hyviä esimerkkejä esimerkiksi Ruotsista ja niitä on katsottava ja myöskin Suomen sellainen rakennettava.

Miten puolueenne kehittäisi omaishoidon tukea kokonaisuutena ensi vaalikaudella?

Omaishoitajat tekevät todella vaativaa työtä ja palkkio suhteessa siihen, ne omaishoitajat jotka palkkion saavat, on varsin vaatimaton ja on tärkeää, että omaishoidon tukea kehitettäisiin jatkossa kokonaisuutena. Kannatamme sitä, että tulisi valtakunnallisia ratkaisuja, että omaishoitajat olisivat yhdenvertaisemmassa asemassa. Mutta tärkeää on myöskin, että palveluita kehitetään tukemaan omaishoitajien tehtävää ja erityisesti haluan nostaa mahdollisuuden pitää vapaapäivät. On tärkeää, että vapaapäiviä on riittävästi, mutta aivan olennaista on se, että aidosti voidaan pitää ne ja kannustan ja kannustamme hyvinvointialueita ottamaan palveluseteleitä, kiertäviä perhehoitajia, kodinhoitajapalveluita, että aidosti saadaan omaisen hyvinvointia tukeva hoivaratkaisu vapaa-ajan ja vapaapäivän pitämiseksi. Ja se minkä eteen on tehnyt työtä ja me kannustamme, että tulisi kotikuntoutusta ja pidettäisiin huolta hoidettavan ja hoitajan kunnosta ja liikuntamahdollisuuksia. Ja kyllä kannustan hyvinvointialueita siihen ja kannustamme, että otettaisiin apteekit mukaan esimerkiksi lääkehoitoon saisi avun, että tulisi annosjakelu, että sitten sitä omaa aikaa jäisi omaishoitajalla tehdä niitä asioita, mitä itse haluaa. Ettei koko se arki menisi siihen hoitamiseen, vaikka niin tärkeätä se on ja moni keskittyy täysin siihen. Että erilaista apua ja tukea tarvitaan ja näitä haluamme viedä eteenpäin.

Puolueenne vaaliohjelmassa kohdassa ”turvaamme jokaiselle ikäihmiselle arvokkaan vanhuuden” luvataan, että laitatte omaishoidon kuntoon kokonaisuutena. Mitä tämä tarkoittaa?

Ihan ensin sanon sen, että ymmärrämme että omaishoitajia on kaikenikäisiä ja hoidettavia. Moni hoitaa vaikeasti vammaista lastaan ja tää moninaisuus on nähtävä. No tuo virke tarkoittaa ensinnäkin sitä, että pitää katsoa koko meidän yhteiskuntapolitiikkaa, ei katsota omaishoitoa yksittäisenä asiana, vaan kokonaisuudessaan. Kun katsotaan nyt hyvinvointialueilla ja Helsingissä, että miten palveluita kehitetään niin pitää katsoa se kokonaisuus ja ymmärtää, että omaishoito on suurin alue hoivassa, siellä annetaan se suurin määrä hoitoa tänä päivänä. Eli pitää katsoa ne omaishoidon tilanteet, mitä siellä tarvitaan ja perheet on erilaisia. Tarvitaan erilaisia vaihtoehtoja. Ei pidä olla stereotypioita, kun puhutaan omaishoitajista ja kyllähän sitä koko yhteiskuntaa pitää katsoa. Nostin esimerkiksi tuon liikunnan, ettei vain ajatella, että omaishoitajat ajattelevat terveystalvuita ja omaa tukeansa, he haluavat elää mahdollisimman omannäköistä elämää. Pitää miettiä liikuntapalveluita, kulttuurista, sitä miten voi liikkua kaupungissa ja siinä näin niitä asioita mitkä kokee omassa arjessa tärkeiksi. Eli ihminen on kokonaisuus ja tätä kokonaisuutta on tärkeä katsoa niin kuntapolitiikassa, kuin siellä hyvinvointialueilla.

Kiitoksia vastauksista Sari Sarkomaa. Sinulla on vielä mahdollisuus lähettää lyhyt tervehdys omaishoitajille.

No lähetän tervehdyksen kaikille omaishoitajille, saman minkä sanon isällenikin, vaikka tiedän, että tämä on haastava tehdä. Että pitääkö myöskin huolta itsestänne. Haluan itse rakentaa sellaista Suomea missä myös omaishoitajalta kysytään, kuinka sinä jaksat, kuinka sinä voit. Olet tärkeä.

Kiitoksia, mukavaa vaalikevättä.

Kiitos paljon, hyvää kevättä kaikille.

Kansanedustaja Sari Sarkomaa nosti esille Ruotsin mallin. Mikä tämä Ruotsin malli on?

Niin siis tuossa naapurinmallissa työntekijällä on mahdollisuus olla poissa työstä läheistään hoitamassa maksimissaan 100 päivää ja 80 prosentin ansiotuloilla. Sitä kohti meidänkin pitäisi lainsäädännössä edetä. Meillähän lainsäädäntö itsessään ei velvoita työnantajia maksamaan perhevapaiden osalta palkkaa, mutta

sitten työehtosopimuksilla on päätetty osin näistä perhevapaista tätä palkallisuutta. Mutta omaishoidon kohdalla sitten vapaat on edelleenkin palkattomia. Työmarkkinajärjestöillä on ollut näiden asioiden sopimisessa perinteisesti paljon valtaa ja niinpä me kysyimme sitten hiljattain heiltä, että miten nämä ansiotyön ja omaishoidon yhteensovittamisen asiat näyttäytyvät vaikkapa siellä työmarkkinaneuvotteluissa. Ja tulosten mukaan niin kyllä näytti työmarkkinaosapuolet olevan näkemyksissään varsinkin kaukana toisistaan. Kyselyyn osallistuneista työntekijäjärjestöistä suurin osa kannatti tammöistä kelakorvausta työntekijän omaishoittoon liittyviin poissaoloihin, mutta sitten taas työnantajajärjestöistä sitä kannatti vain kolme viidestätoista. Ja nyt sitten työmarkkinoiden toimivuuden ja laajemminkin tälleen niinku yhteiskunnan toimivuuden kannalta niin olisi kyllä tärkeä löytää ratkaisuja siihen, miten työntekijöille korvataan läheisen hoidosta aiheutuvat ansiotulon menetykset ja toisaalta myöskin sitten sitä, että miten työnantajille korvataan joustoista aiheutuneet suorat kustannukset taikka välilliset kustannukset. Että toivottavasti uusi hallitus ottaa tehtäväkseen selvittää tarkemmin näitä muutostarpeita tässä teemassa ja tekee tarvittavat vaikuttavuusselvitykset ja mahdollistaa jatkossa sitten toimivampaa ansiotyön ja omaishoidon yhteensovittamisen tarvittavaa tukea.

Kokoomus on korostanut palveluiden kehittämistä osana omaishoidon kehittämistä ja puolue näkee, että palvelusetelit olisi yksi vaihtoehto palveluiden järjestämiseen. Miten tämä sinun mielestäsi toimisi Matti?

Ainakin tuntuma on se, että palvelusetelien käyttö on viime vuosina lisääntynyt paljon ja taisi siitä olla ihan tutkimustietoakin. Ne on hyvä lisää monipuolistamaan tätä palvelutarjontaa ja omaishoitajat tietenkin hyötyvät siitä, että hyvinvointialueiden tuottamille palveluille on olemassa myöskin niinku yksityisen puolen vaihtoehtoja. Ja sitten taas vaihtoehtojen mahdollistaminen itsessään kehittää myös sitä palveluittenkin laatua. Ja sitten jos ajatellaan näitä kokemuksia, niin palveluseteleistä on tietenkin omaishoitajalla sekä hyviä että huonoja kokemuksia. Ja hyvä on juuri se, että on voinut itse valita sen tilanteeseensa sopivan palveluntuottajan. Sitten taas kritiikkiä on aiheuttanut erityisesti, että palveluseteliin on ladattu se euromääräinen arvo, niin ei ole aina tarpeeksi suuri esimerkiksi vapaiden toteuttamiseen. Ja tässä olisi niinku tärkeätä, että aika palveluseteli käytäntöjä ja kehitettäisiin nimenomaan asiakastarpeiden pohjalta, että mihin kaikkeen esimerkiksi omaishoitajat voisivat itse käyttää. Ja sitten just tämä setelin arvo, että sillä voisi räätälöidä sitten enempi niitä omia tilanteita sen kautta. Ehkä kannattaisi miettiä sitäkin, että saadaanko näihin jotain valtakunnallisia linjauksia vai jatketaanko sillä lailla, että alueet voi vapaasti itse päättää näistä käytännöistä. Ja ehkä vielä tuohon että kun niitä palveluseteleitä nimenomaan näihin vapaisiin sitten omaishoitajat käyttää, niin omaishoitajat ei oikein niinku pidä siitä että nykyisessä vapaiden järjestämisessä hyvinvointialue voi viime kädessä päättää, miten vapaat järjestetään. Jos näissä omaishoitotilanteissa ei olla tyytyväisiä vapaiden järjestämiseen, niin olisi kyllä hyvä, että osallisilla olisi jatkossa vahvempi oikeus pitää vapaita, vaikkapa sitten näiden palvelusetelien niinku kautta ja ne olisi sitten niinku arvoltaan sellaisia, että ne kattaisi kokonaan nää kustannukset.

Seuraavana meillä on vuorossa sosiaalidemokraatit, lähdetään kuuntelemaan puolueen edustajan haastattelua.

Tervetuloa Omaishoito koskettaa jokaista -podcastiin Suomen sosiaalidemokraattisen puolueen eduskuntavaaliehdokas Hilikka Ahde.

Lämpimästi kiitoksia.

Miten omaishoito on koskettanut sinua?

No mä olen ollut 10 vuotta nyt omaishoitajana, joista seitsemän ensin etänä. Ajoin joka viikko Valkeakoskelle hoitamaan äitiäni suoraan töistä ja tulin sitten taas sunnuntai-iltana takaisin ja maanantaina töihin. Ja viimeiset 3 vuotta, kun mieheni kuoli mä olin yhtä aikaa yhdessä vaiheessa oman haimasyöpää

sairastavan mieheni omaishoitaja ja äitini omaishoitaja. Sitten kun mieheni menehtyi, niin äitini muutti luokseni ja nyt hän sitten valitettavasti kuukausi sitten nukkui pois.

Otan osaa, ikävä kuulla.

Jatkaisitko kertomalla, millainen merkitys omaishoidolla on puolueesi SDP:n mukaan?

No me ymmärrämme ilman muuta sen, että ilman omaishoitoa tää yhteiskunta romahtaa, nää rakenteet romahtaa kerta kaikkiaan. Ja sen takia meidän pitää niin kun lisätä sitä vetovoimaa, eli siis, että ihmiset hakeutuisivat enemmän omaishoitajaksi. Eli kerta kaikkiaan tää omaishoitajien hyväksikäyttö pitää nyt lopettaa, eli pitää tehdä paljon erinäköisiä toimenpiteitä. Ja mä ihmettelen siis sitä, että mun mielestä kaikkien puolueiden ja koko yhteiskunnan agendalla tämän pitäisi olla niin tärkeä asia, niin se, että vaalikoneessa ei kysytä mitään omaishoitajuudesta. Mä en ole ainakaan törmännyt yhdessäkään vaalikoneessa.

Entä miten puolueenne muuttaisi työsopimuslakia työssäkäyviä omaishoitajia paremmin tukevaksi?

No nythän on tullut lakiin tää viisi vuorokautta, että voit hoitaa näitä. Se on ihan hyvä alku, mutta se on se riittämätön, että se pitäisi olla paljon tota enemmän vuorokausia ja kyllä niistä pitäisi mun mielestä saada korvaus. Että tääkin on musta niinku hassua, että se on tänä päivänä palkatonta. Että kaikennäköisiä tällaisia järjestelmiä, millä pystytään joustamaan eli lyhennettyä työpäivää, etätyötä, joustoja, kaikkea tällaisia näin. Ja sit asenteissa pitää tapahtua myös mun mielestä muutosta, että työnantajan pitää niinku ymmärtää se, että kuinka raskasta tää omaishoitotyö on ja että ne ihmiset on arvokkaita siinä työssään ja yhteiskunnalle tuottavia samalla tavalla siinä omassa hoitotyössä. Tässä on todella paljon tehtävää, mutta ennen kaikkea toi että pidemmäksi, se ainakin 10 vuorokautta, mutta mun mielestä vielä enemmän se mahdollisuus hoitaa näitä omaishoitajan virallisia asioita ja tai omaishoitoa ylipäättään. Ja tuntuvammat korvaukset.

Ja saattohoitotilanteessa varsinkin pitäisi tulla vastaan että silloin työssäkäyvä voi jäädä pois?

Ehdottomasti, nimenomaan. Ja tota saattohoitotilannehan saattaa kestää jopa kuukauden päivät, että pitäisi olla siihen mahdollisuus. Se on kaunis asia, kun sitä omaistansa pääsee saattamaan. Ja tota siinäkin nimenomaan se yhteiskunnan pitäisi tulla vastaan niin, että se oikeasti olisi sitten kaunis saatto.

Miten puolueenne kehittäisi omaishoidon tukea kokonaisuutena ensi vaalikaudella?

Sen minkä mä olen kanssa huomannut, että kunnissa niin pihdataan tietoa. Että kun meillä on omaishoitolaki, vammaispalvelulaki, vanhuspalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, miten se omaishoitajarakka voi nää kaikki lait tulkita? Niin mun mielestä olisi tärkeätä, että siinä vaiheessa, kun sä alat omaishoitajaksi niin sun luo tulisi moniammatillinen tiimi, jossa voisi olla lääkäri, sairaanhoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti ja sitten joku joka neuvoo näissä kela takseissa ja muissa takseissa ja näissä lakiasioissa. Ja kun ne kävisi kerralla ja kerralla saisi niinku tavallaan tiedot eikä joutuisi lypsää sitä, niin se auttaisi sitä omaishoitajaperhettä huomattavasti. Ja sitten voisi olla niin että toinen käynti olisi vaikka puolen vuoden päästä, että tsekattaisiin, että onko nää kaikki asiat mennyt perille ja onko hän varmasti saanut kaiken sen tuen mitä hänelle kuuluu.

SDP linjaa eduskuntavaaliohjelmassa on kannattavansa omaishoidon resurssien lisäämistä. Mitä puolue täällä tarkoittaa?

Sitä, että näitä nimenomaan kotiin tuotavia palveluja lisättäisiin, että sinne otettaisiin niitä resursseja. Että nythän niin kun sanotaan kotiin tuotavat palvelut, niihin on laitettu joku minuuttimäärä ja kukaan ei edes valvo, että näinkö nää minuuttimäärät sitten niinku toteutuu. Mutta ennen kaikkea niin mulla on tällainen omakohtainen kokemus nyt tässä äidin kuoleman yhteydessä. Eli lähes kahteen viikkoon, mitä äiti sairasti, niin me ei saatu kertaakaan lääkäriä käymään kotona, ei yhtään. Meillä oli aivan loistava oma

sairaanhoidaja, mutta tota kaikki meni vähän niinku sitten pieleen sen takia, että sitä lääkäriä ei saatu kiinni. Ja kaikista eniten mua sitten niin kun satutti se, että kun äiti menehtyi, niin ei tullut se tullut lääkäri edes kotiin toteamaan tätä kuolemaa. Ja ymmärrän, että elävät on tärkeämpiä kuin kuolleet, mutta me olimme kuitenkin tyttäreni kanssa pari yötä valvoneet siinä äidin vuoteen vierellä ja olisimme ehkä jonkin sanan siinä kaivanneet. Edes sen, että työtämme arvostettiin. Että ylipäättään niinku tää arvostus mun mielestä on (tärkeää), että maailmaan mahtuu niinku hirveän paljon kauniita sanoja, mutta missään ne teot? Eli pitäisi oikeasti olla ihmisiä jotka tarttuu tähän toimeen.

Kun sinulla on niin pitkä kokemus omaishoitajuudesta, niin mihin suuntaa, näetkö mitään niin kun että olisi menossa parempaan suuntaan?

No jos mä henkilökohtaisesti puhun, niin mä sanoisin näin, että totta kai vuosien varrella mennyt ilman muuta parempaan suuntaan. Mutta mut mä räjäyttäisi koko systeemin ja rakentaisin sen alusta uudestaan eli just tällainen niinku kansallinen strategia, jossa sitten mietitään kaikki nämä rakenteet, harmonisoitaisiin nämä kriteerit, harmonisoitaisiin palkkiot ja mä oon sitä mieltä, että mun mielestä ihan hyvin voitaisiin siirtää kelan maksettavaksi tämä samalla tavalla kun eläkkeensaajan hoitotuki ja verottomana. Ja ehdottomasti toivon määrä pitää nostaa. Yksi tärkeä asia mun mielestä on ehdottomasti tuo byrokratian purku. Että näiden omaishoitajien kanssa kenen kanssa olen keskustellut, niin he kokevat kyllä sen niin kun ihan mahdollisena. Mä tapaan paljon omaishoitajia ja mä oon näissä omaishoitajien someympyröissä, niin tota musta on surullista, että siellä on niin paljon väsymystä ja katkeruutta jopa vihaa. Se on mun mielestä hirveän surullista, koska omaishoitajuus antaa valtavan paljon, että mä toivon myös, että omaishoitajatkin näkisi sen, jaksaisivat niinku nähdä myös sen hyvän puolen. Mutta tässä yhteiskunnan pitää kyllä tulla ehdottomasti vastaan.

Kiitoksia vastauksista Hilikka Ahde. Sinulla on lopuksi mahdollisuus lähettää lyhyt tervehdys omaishoitajille.

Sanotaanko näin, että mä Helsingissä sain läpi tän aloitteen eli omaishoitajille maksuttomat liikuntapalvelut ja niitä on ympäryskunnissakin. Jos jollakin kunnalla ei ole, niin laittakaa nyt ihmeessä joku asialle. Niin mä toivon, että omaishoitajat pitäisivät, että te kaikki pitäisitte huolta siitä omasta jaksamisesta. Jos te ette jaksa, niin väsyneestä omaishoitajasta ei oikeastaan sitten ole mitään hyötyä. Että pitäkää sitä kunnostanne huolta ja jaksamisesta. Ja voimia teille kaikille arvokkaassa työssänne.

Kiitoksia Hilikka Ahde, mukavaa vaalikevättä.

Kiitoksia.

Eduskuntavaaliehtokas Hilikka Ahde mainitsi tuossa, että tarvitaan työnantajien asennemuutosta omaishoittoa kohtaan. Onko Omaishoitajaliitossa tietoa siitä, miten työnantajat suhtautuvat omaishoidon ja ansiotyön yhteensovittamiseen?

Joo suhtautuminen ja käytännöt tietenkin vaihtelee hieman toimialoittain ja työpaikkojen, työnkuvienkin mukaan. Kysyimme tätä asiaa työnantajayrityksistä. Muistaakseni 1000 yritykselle laitettiin kyselyä ja 600 vastasi, niin useat yritykset näyttivät tulosten mukaan ottaneet jo tällaisista etunojista tässä omaishoidon ja työelämän yhteensovittamisessa. 12% näistä työnantajayrityksistä, niin on olemassa periaatteet tähän ansiotyön ja omaishoidon yhdistämiseen. Ja näyttäisi siltä, että helpottaa just saadaan niitä joustoja tällaisissa yrityksissä, jotka on määritellä nämä omaishoidon periaatteet. Ja sitten 80 prosentilla yritysten työntekijä voi käyttää omaishoittoon palkattomia vapaita, liukuvaa työaikaa tai vaikka saldovapaita. Sitten semmoinen iso uutinen siinä tutkimuksessa oli se, että omaishoittoon tarvitaan kelakorvaus, eli että yhteiskunta tulisi sitten tukemaan näitä ansionmenetyksiä, niin lähes kaksi kolmesta työnantajayrityksestä oli sitä mieltä, että tarvitaan tällainen kelakorvaus. Ja tää tietenkin antaa vähän rohkaisua sille, että asialle voisi oikeasti tapahtua sitten jotain.

Hlka Ahteella on paljon omia kokemuksia omaishoidosta. Hän mainitsi kannattavansa moniammatillisen tiimin kokoamista omaishoidon tueksi. Toimisiko sellainen sinun mielestäsi ja mitä uutta tällainen tiimi toisi?

Onhan se tota tärkeää ja suotavaa, että tällainen osaaminen ja apu eri tahoilta tuodaan tän omaishoitotilanteen tueksi. Ja kun palveluprosesseja kehitetään ja kiinnitetään huomiota tällaiseen yksilölliseen tukeen, niin kyllä siinä moniammatillisella työskentelyllä on ihan oma tärkeä paikkansa. Nyt jos mietitään lainsäädäntöä, niin nythän meillä on sosiaalihuoltolaissa lähtökohtana, että jokaiselle asiakkaalle tulee nimetä oma työntekijä ja tämän työntekijän pitäisi sitten niinku koordinoida näitä tilanteita ja saattaa asiat niin sanotusti mallilleen. Meillä on sitten myös paljon muuta lainsäädäntöä, vaikkapa laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Siinä tota asiakkaalle on selvitettävä hänen oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot ja niiden vaikutukset vaikkapa asiakasmaksuihin. Ja sitten omaishoitolaissakin jo veloitetaan antamaan tiedot sekä hoidettavan, että hoitajan oikeuksista, niistä säännöksistä ja niiden soveltamisesta. Tää on niinku kaikinensa kyllä aika vaativa tehtävä niinku yksittäiselle työntekijälle siinä aikapaineessa millä he tekee tätä kohtaamisen työtä. No sitten jos ajatellaan miten tää moniammatillinen tiimi, niin toimintatapoja varmaan löytyy sieltä kotiutustilanteista, sairaalasta kotiutetaan tai vaikka lapsiperhelähtöisessä tukemisessa. Muutoin lienee aika tapauskohtaista niinku harkintaa kutsua koolle tällaisia isompaa ryhmää ratkomaan asioita. Jonkin verran meillä on niinku tutkimustietoa esimerkiksi siitä, että kun lääkärin työparina toimii tällainen omaishoidon koordinaattori niin tällainen hyvä yhteistyömalli mahdollistaa esimerkiksi ikääntyneiden pariskuntien pidemmän asumisen yhdessä kotona ja tästä sitten taas puolestaan seuraa selkeitä säästöjä yhteiskunnalle. Ja kai tämä moniammatillisen tiimin hyödyntäminen mielletään varmaan lähinnä niinku resurssointi kysymyksenä, että löytyykö sitä henkilöstöä ja aikaa toteuttaa tämän tasoista toimintaa. Että hyötyjä kyllä siitä toiminnasta saisi.

Nyt olemme kuulleet kahdeksan eduskuntapuolueen haastattelut. kun nyt lyhyesti kootaan yhteen kuultuja haastatteluja ja keinoja omaishoidon kehittämiseksi, niin mitkä tunnelmat sinulle Matti jäi kaikesta kuulemastamme?

Joo oli kyllä antoisa kierros. Ja tota tuli semmoinen tunne, että ehdokkaat ihan kantavat aidosti niinku huolta omaishoitajien tilanteista ja ovat perillä näistä keskeisistä omaishoidon haasteista. Puheiden perusteella tahtotilaa tuntuu löytyvän ja tässähän tuli myös ehdokailta hyvä kattaus siitä, mitä kaikkea niinku tulisi tehdä ja painotuserojakin siellä porukoilla tai ehdokkailla oli. Itse kuulijana koitin poimia sieltä kaiken sanomisen keskeltä asioita, mitkä kuuluvat nimenomaan lainsäätäjälle, koska nyt on sitten kuitenkin kyseessä eduskuntavaalit ja mä luulen, että näistä keskusteluista jäi myös muistijälki vaalien jälkeiseen aikaan, kun sitten hallituspuolueet alkavat tekemään hallitusohjelmaa ja sisältökirjaukset tietenkin siellä ratkaisee pitkälti sen, että miten ne asiat sitten lopulta etenevät.

Sitten Matti vielä tähän loppuun viimeiset vinkit, miten voi äänestää omaishoitajaa ajatellen?

No ainakin nää puolueiden vastaukset omaishoittoa koskeviin kysymyksiin löytyy tuolta meidän liiton nettisivuilta ja tiivistelmä myöskin Lähellä-lehdestä. Stten sen oman vaalipiirin ehdokkaiden kantojen selvittäminen tietenkin vaatii hieman enemmän työtä. Kannattaa lähestyä ehdokkaita ja kysyä suoraan, mitä tämä aikoo tehdä omaishoidon asioille ja sitten omaishoitajien paikallisyhdistyksistäkin voi kysyä, olisiko siellä jotain vaalitulaisuuksia joihin voisi tulla mukaan. Ja tietenkin tärkeintä on se, että mennään äänestämään. Ja muistetaan sitten myös tämä kotiaänestysmahdollisuus jos läheinen ei pääse lähtemään sinne äänestyspaikalle, niin näissä tilanteissa ilmoitus sinne kotikunnan keskusvaalilautakunnalle viimeistään 21.3. ja se keskusvaalilautakunnan puhelinnumeron osoite löytyy siitä äänestäjälle postitse saapuneesta ilmoituslapusta.

Kiitoksia. Muistakaahan kuulijat, että eduskuntavaalien ennakoöänestys alkaa keskiviikkona 22.3. ja varsinainen vaalipäivä on sunnuntaina 2.4. Kiitos Matti, että olit analysoimassa haastatteluja.

Kiitos.

Kiitos myös kaikille teille, jotka olette olleet kuuntelemassa tätä podcastia. Omaishoito koskettaa jokaista ja työ omaishoidon kehittämiseksi jatkuu. Aurinkoisia kevätpäiviä kaikille ja muistakaa käydä vaaliurnilla! Hei hei!

Hei hei!